

от консултациите с обществеността, заинтересованите органи и трети лица на екологична оценка на *Актуализирана стратегия за управление на отработено ядрено гориво (ОЯГ) и радиоактивни отпадъци (РАО) в България – Национална програма в съответствие с директива 2011/70/ЕВРАТОМ*

На основание чл. 20, ал. 1, ал. 2, т. 1 и ал. 4 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка за планове и програми (ДВ, бр. 57/02.07.2004 г., посл. изм. ДВ. бр.70 от 7 Август 2020 г.) и чл. 74, ал. 2 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия (ДВ, бр. 63/28.07.2002 г., посл. изм. ДВ. бр. 102 от 8 Декември 2023 г.), Министерство на енергетиката е съобщило на обществеността, заинтересованите органи и трети лица за открита процедура за провеждане на консултации:

<https://www.me.government.bg/news/me-provejda-konsultacii-po-doklad-za-ekologichna-ocenka-i-proekta-na-aktualizirana-strategiya-za-upravlienie-na-oyag-i-rao-v-balgariya-3245.html?p=evJ0eXBIIjoiZGIZY3Vzc2lybm5ld3NfMCI5InBhZ2U0OjJ9>

За запознаване и изразяване на становище по пакета документи е осигурен достъп и на място в сградата на Министерство на енергетиката на адрес: гр. София, п.к. 1000, ул. „Триадица“ № 8, всеки работен ден в продължение на 30 дни, считано от 19 септември 2023 г. Лице за контакт от страна на Министерство на енергетиката е г-жа Антоанета Зайчева, главен експерт в отдел „Сигурност в ядрената енергетика“, дирекция „Сигурност на енергоснабдяването и управление при кризисни ситуации“.

1

В 30-дневния срок за обществен достъп до Доклада за ЕО няма устно изразени или постъпили писмени възражения или отрицателни писмени становища по доклада за екологичната оценка и по проекта на актуализирана Стратегия. **Няма изискване за провеждане на обществено обсъждане съгласно специален закон**, поради което не е налична хипотезата на чл. 21, ал. 1 от Наредбата за ЕО. В резултат от консултациите **не е възникнала необходимост от промяна** на проекта на стратегията, което да доведе до промяна на ЕО.

Проектът на стратегията е обект на консултации както с отговорните институции, така и с обществеността. В допълнение са проведени и трансгранични консултации. Резултатите и становищата от всички консултации са отразени в актуализирана версия на проекта на стратегия от м. януари, 2024г. По-долу са описани направените актуални уточнения и допълнения в проекта на стратегията, които имат отношение към екологичната оценка:

По отношение на стратегическите цели – направено е уточнение във формулировката на една цел и е добавена една нова цел, която допълва и доразвива вече съществуващи цели по отношение на научния и развоен капацитет на човешкия потенциал. Допълненията са както следва:

- Допълване на формулировката на целта, свързана с ДГХ с цел прецизиране: от *“Осигуряване на финансови средства за изграждане на ДГХ чрез създаване на нов целеви фонд”* на *“Осигуряване на финансови средства за избор на площадка, проектиране, строителство, въвеждане в експлоатация, експлоатация и затваряне на Дълбоко геоложко хранилище (ДГХ) чрез целеви вноски в съществуващия фонд РАО”*.
- Допълване с една стратегическа цел: *Провеждане на научни изследвания, развойни и демонстрационни дейности, които са необходими за прилагането на решенията за управление на ОЯГ и РАО*. Следва да се подчертае, че по съдържание тази цел не е нова, а допълва и доразвива съществуващата цел: *Осигуряване и поддържане на устойчиви финансови и човешки ресурси за наличието на необходимите експертни познания и умения, включително за извършване на научни изследвания и разработки, необходими за управление и регулиране на ОЯГ и РАО*. Добавянето на новата цел, свързана с провеждане на научни изследвания, развойни и демонстрационни дейности, се очаква да доведе до прилагането на съвременни и иновативни решения при управлението на ОЯГ и РАО. Целта е добавена по съвет на Европейската комисия, за да се разширят възможностите на страната ни за сътрудничество по научни проекти с водещи европейски страни в сферата на ядрената енергетика. Очаква се непряко, дългосрочно локално, регионално и национално, постоянно положително въздействие в радиационен и нерадиационен аспект в резултат на провеждане на научни изследвания, развойни и демонстрационни дейности за по-добро управление на ОЯГ и РАО, което след въвеждането им ще доведе и до пряко намаляване на въздействието на ОЯГ и РАО върху околната среда.

По отношение на Плана за действие - прецизирана е формулировката на някои задачи и мерки, допълнени са задачи и мерки и е премахната една задача, както следва:

- Към цел I. Безопасно управление на отработеното ядрено гориво са добавени две задачи;
- Към цел II. Отговорно и безопасно управление на РАО са добавени 3 задачи;
- От цел III. Погребване на РАО кат. 2б и 3 е добавена една и е премахната една задача.

Направените изменения са подробно описани по-долу:

I. Безопасно управление на отработеното ядрено гориво – добавените задачи са:

- Вземане на решение за изграждане на допълнително хранилище за сухо съхранение на ОЯГ от ВВЕР-1000 (Етап II на ХССОЯГ)
- Съставяне на програма за проектиране, изграждане и лицензиране на Етап II на ХССОЯГ за сухо съхранение на ОЯГ от ВВЕР-1000

Тези две задачи (вземане на решение и съставяне на програма) не са свързани с физическа интервенция в околната среда. При прилагането им не се очакват въздействия върху околната среда и човешкото здраве или се очакват незначителни непреки положителни въздействия.

II. Отговорно и безопасно управление на РАО – добавените задачи са:

- *Определяне на количеството и характеристиките на ВАО от преработването на ОЯГ от ВВЕР-1000 във Франция.*
- *Определяне на количеството и характеристиките на ВАО и условия за преработване на ОЯГ от ВВЕР-1000 в ФГУП "ГХК".*
- *Изграждане на хранилище за междинно съхраняване на остъклените ВАО и другите РАО от преработването на ОЯГ*

Първите две задачи включват определяне на количеството и характеристиките на ВАО и не са свързани с физични интервенции върху компонентите на околната среда. При прилагането им не се очакват въздействия върху околната среда и човешкото здраве или се очакват незначителни непреки положителни въздействия.

Третата задача се разглежда в дългосрочен аспект, при който се предвижда до 2050 г. Република България да изгради и въведе в експлоатация хранилище за междинно съхраняване на остъклените ВАО и другите РАО от преработването на ОЯГ. Тази задача, както и задачата за изграждане на ДГХ, са със срок до 2050 г. и понастоящем липсват каквито и да е данни за това съоръжение, за да може да бъде оценено. По тази задача не

се работи, както не е стартирала работа и по съществуващата задача за *Изготвяне на дългосрочен план за изграждане на хранилище за междинно съхраняване на остъклените ВАО и другите РАО от преработването на ОЯГ*. Към настоящия момент идеята за това съоръжение не е узряла до фазата на инвестиционен проект, който да осигури необходимата информация и конкретика за инвестиционно предложение и да го подплати с достатъчно данни спрямо обхвата и съдържанието по чл. 4, ал. 3 от Наредбата за ОВОС за определяне и провеждане на приложимата процедура по глава шеста от ЗООС на “най-ранен етап”, съгласно изискванията на § 1, т. 4. от Допълнителните разпоредби на Наредбата за ОВОС. Следователно, към настоящия момент тази задача не може да бъде оценена в екологичната оценка. В момента, в който е налична достатъчно информация за уведомяване на компетентния орган по околна среда на най-ранен етап, ще бъде проведена процедура по реда на Глава 6 на ЗООС.

III. Погребване на РАО кат. 2б и 3 – добавена е следната задача:

- Изготвяне на пътна карта

Задачата е част от дейностите по Изграждане на ДГХ и предвижда изготвяне на пътна карта, която обобщава и окрупнява дейностите, описани в Приложение 7 на Стратегията, включващи примерен план и график за дейностите по ДГХ. Изготвянето на пътна карта не предполага физическа намеса в околната среда и не предполага въздействие върху компонентите на околната среда.

III. Погребване на РАО кат. 2б и 3 – премахната е следната задача:

- Опаковане

Тази мярка е част от дейностите по сондажно погребване на отработени закрити радиоактивни източници (ОЗРИ). Премахването ѝ не предполага каквато и да е необходимост от промяна както в проекта на стратегията, така и екологичната оценка.

Направените промени, допълнения и уточнения вследствие на консултациите на стратегическия документ не са значителни и са с цел прецизиране и поясняване на вече залегнали цели, дейности и мерки. Те са несъществени и по отношение на оценката на техните въздействия върху околната среда, като не водят до промяна на основни принципи, политики, цели, мерки или дейности, а допълват целите на стратегията и прецизират задачите в плана за действие. По-долу направените допълнения са разгледани в детайлност по отношение на тяхната взаимовръзка с екологичната оценка.

След добавянето на новата стратегическа цел: *Провеждане на научни изследвания, развойни и демонстрационни дейности, които са необходими за прилагането на решенията за управление на ОЯГ и РАО* и допълнителните задачи и мерки в Плана за действие, въздействията върху отделните компоненти и фактори на околната среда, идентифицирани в доклада за ЕО, се запазват без изменение и са както следва:

1. По отношение компонент „Атмосферен въздух“ - *в нерадиационен аспект* както на ниво стратегически цели, така и на ниво задачи и мерки в плана за действие не се очакват отрицателни въздействия от реализиране на голяма част от тях, а там, където такива ще настъпят, те ще са пренебрежимо малки, локални, краткосрочни, обратими и временни и не биха довели до отрицателни последици. *В радиационен аспект* очакваните въздействия се свеждат до изцяло положителни преки и непреки въздействия с ниска до висока значимост, които е възможно да доведат до положителни последици за въздуха. Не се променят оценените въздействия по отношение на компонент „Атмосферен въздух“ при отразяване на постъпилите становища, както и не се добавят нови въздействия, поради което не е необходимо продължаване на консултациите по ДЕО.
2. По отношение компонент “Води” (в т.ч. повърхностни и подземни)- *в нерадиационен аспект* както на ниво стратегически цели, така и на ниво задачи и мерки в плана за действие не се очаква въздействие при прилагането на голяма част от тях. Там, където въздействия ще настъпят, се очаква те да са пренебрежимо малки, обратими, краткосрочни и временни, които не биха довели до отрицателни последици, а очакваното положително въздействие ще е непряко, дългосрочно, постоянно, но незначително, поради което не би довело до положителни последици. *В радиационен аспект*, при реализацията на стратегическите цели, задачите и мерките се очаква предимно непряко постоянно, дългосрочно, вторично, кумулативно положително въздействие, което няма да бъде значително и поради това не би довело до положителни последици. Не се променят оценените въздействия по отношение на компонент “Води“ при отразяване на постъпилите становища, както и не се добавят нови въздействия, поради което не е необходимо продължаване на консултациите по доклада за ЕО.
3. По отношение на компонент «Земни недра» - при реализирането на стратегическите цели възможните отрицателни въздействия не са значителни, а очакваните положителните въздействия ще са непреки, дългосрочни и постоянни и не се очаква да доведат до положителни или отрицателни последици. При реализирането на задачите и мерките възможните отрицателните въздействия са съсредоточени предимно в периода на изграждане на НХРАО, които са оценени в ДОВОС, че няма да са значителни и няма да доведат до отрицателни последици. При прилагането на задачите и мерките от плана за действие се очаква да се получат положителни, дългосрочни и постоянни въздействия, които ще бъдат непреки и няма да са значителни, поради което не се очаква да доведат до положителни последици. Не се променят въздействията по отношение на компонента „Земни недра“ при отразяване на постъпилите становища, не се добавят нови въздействия, следователно липсва необходимост от продължаване на консултациите по доклада за ЕО.
4. По отношение на компонент „Почви“ - *в нерадиационен аспект* както на ниво стратегически цели, така и на ниво задачи и мерки в плана за действие не се очаква въздействие при прилагането на голяма част от тях, а възможните отрицателни

въздействия върху почвите са съсредоточени предимно в периода на изграждане на НХРАО. Тези възможни въздействия са оценени в ДОВОС на НХРАО като локални, незначителни и без потенциал да доведат до отрицателни последици. *В радиационен аспект* възможните отрицателни въздействия при временното съхраняване на получените РАО ще са локални и не се очаква да бъдат значителни, а непреките положителни, дългосрочни, постоянни и незначителни въздействия могат да се очакват при реализацията на целите, задачите и мерките, свързани с намаляване на количествата на съхраняваните ОЯГ. Не се променят посочените въздействия по отношение на компонент „Почви“ при отразяване на постъпилите становища, не се добавят нови въздействия, поради което не е необходимо продължаване на консултациите по доклада за ЕО.

5. По отношение на компонент „Ландшафт“ - възможните отрицателни въздействия при изграждане на НХРАО и временното съхраняване на РАО се очаква да са локални и незначителни. При прилагането на някои от стратегическите цели, задачи и мерки се очаква да възникнат положителни, дългосрочни и постоянни въздействия, които ще бъдат непреки и няма да са значителни, поради което не се очаква да доведат до положителни или отрицателни последици. Оценката на въздействие върху ландшафта не се променя при отразяване на постъпилите становища, поради което не е необходимо продължаване на консултациите по ДЕО
6. По отношение на компонент „Биологично разнообразие“ – „Флора“ - *в нерадиационен аспект* на ниво стратегически цели и на ниво задачи и мерки в плана за действие се очакват отрицателни въздействия върху флората при транспортните дейности, както и при изграждането на НХРАО, но те ще са краткосрочни, временни и локални и не се очаква да бъдат значителни. Очакваните положителни, дългосрочни и постоянни въздействия от експлоатацията на НХРАО ще бъдат вторични, непреки и незначителни, поради което не се очаква да доведат до положителни или отрицателни последици. *В радиационен аспект*, при обобщаване на всички оценени въздействия от реализирането на стратегическите цели и на задачите и мерките на плана за действие се очакват локални, преки и непреки положителни въздействия върху флората, които, тъй като не са значителни, не се очаква да доведат до положителни последици в радиационен аспект. Оценката на въздействие върху флората няма да се промени при отразяване на постъпилите становища, както и няма да бъдат добавени допълнителни въздействия от тяхното прилагане. Поради това не е необходимо да бъдат извършени допълнителни или нови консултации по доклада за ЕО.
7. По отношение на компонент „Биологично разнообразие“ – „Фауна“ - *в нерадиационен аспект* на ниво стратегически цели, задачи и мерките са възможни отрицателни въздействия както при транспортните дейности, така и при строителните дейности на НХРАО, които ще са краткосрочни, временни и локални и незначителни. Очакваното положително, дългосрочно и непряко

въздействие от изграждането на НХРАО също няма да е значително, поради което не се очакват и положителни или отрицателни последици. *В радиационен аспект* от реализирането на стратегическите цели, задачите и мерките, включващи изпълнението на конкретни дейности по управление на ОЯГ и РАО, както и от осигуряването и поддържането на достатъчно човешки ресурси за осигуряване на безопасността на съоръженията се очаква положително, дълготрайно и постоянно, локално въздействие, което няма да е пряко и не би довело до положителни последици върху фауната. Оценката на въздействие върху фауната няма да се промени при отразяване на постъпилите становища. Не се очакват и нови въздействия, поради което не е необходимо продължаване на консултациите по доклада за ЕО.

8. По отношение на компонент „Защитени зони и защитени територии“ - *в нерадиационен аспект* реализирането на стратегическите цели и голяма част от задачите и мерките ще окажат непряко, незначително, локално, положително въздействие върху защитените зони (ЗЗ) и защитените територии (ЗТ), а само при реализирането на някои задачи към цел II. *Отговорно и безопасно управление на РАО*, е възможно да се получи и отрицателно въздействие, което ще бъде непряко, временно и краткосрочно, а също така и незначително и локално и не би довело до отрицателни последици върху ЗЗ и ЗТ и видовете и местообитанията. *В радиационен аспект* при обобщаване на очакваните въздействия се вижда, че реализирането на стратегически цели и задачите и мерките като цяло ще окажат значително и незначително положително въздействие *в радиационен аспект* върху ЗЗ и ЗТ, като всичките тези въздействия е възможно да доведат до незначителни дългосрочни и постоянни положителни последици върху ЗЗ и ЗТ и видовете и местообитанията. Оценката на въздействие върху ЗЗ и ЗТ няма да се промени при отразяване на постъпилите становища, както и липсват основания да бъдат добавяни нови въздействия. Поради тези мотиви не се налага продължаване на консултациите по доклада за ЕО.
9. По отношение на компонент „Културно-историческо наследство“ - при прилагането на стратегическите цели не се очаква въздействие. При реализирането на част от задачите и мерките, отрицателните въздействия са възможни в периода на изграждане на НХРАО, които са оценени в ДОВОС като незначителни и без отрицателни последици. При прилагането на някои задачи и мерки за намаляване на количеството на съхраняваното ОЯГ и минимизиране рисковете от замърсяване на околната среда се очаква да възникнат положителни, дългосрочни и постоянни въздействия, които ще бъдат непреки и няма да са значителни, поради което не се очаква да доведат до положителни последици. При отразяване на постъпилите становища не се променят оценката на въздействие и няма да се добавят нови въздействия, поради което не е необходимо продължаване на консултациите по доклада за ЕО.
10. По отношение на фактор „Отпадъци“ - *в нерадиационен аспект* прилагането на голяма част от стратегическите цели и на задачите и мерките не са свързани с

дейности, при които се генерират отпадъци, а възможните отрицателни въздействия, свързани с генерирането на нерадиоактивни отпадъци, са локални, незначителни и обратими, поради което не се очаква да доведат до отрицателни последици. При реализирането на стратегическите цели и на голяма част от задачите и мерките, свързани с управление на РАО, се очаква положително, дълготрайно, локално и регионално въздействие с висока и ниска значимост *в радиационен аспект*, което би довело и до положителни последици не само по отношение на РАО, но и по отношение на околната среда и здравето на населението. При отразяване на постъпилите становища не се променят вече извършената оценка на въздействие, не се добавят нови въздействия и следователно не се налагат продължаване на консултациите по ДЕО.

11. По отношение на „Вредни физични фактори“ – *в нерадиационен аспект* не се очаква въздействие от прилагането на стратегическите цели. От прилагането на някои от целите е вероятно да възникнат положителни въздействия, които са непреки, локални и с ниска значимост и не се очаква тези въздействия да доведат до положителни последици. Прилагането на голяма част от задачите и мерките не са свързани с генерирането на вредни физични фактори, а при прилагането на тези, свързани с генерирането на вредни физични фактори, се очакват незначителни отрицателни въздействия, които са локални и обратими, поради което не се очаква да доведат до отрицателни последици в нерадиационен аспект. Обобщението на очакваните въздействия *в радиационен аспект* установява, че реализирането на стратегическите цели, задачите и мерките, свързани с безопасно управление на ОЯГ и РАО, както и осигуряването и поддържането на достатъчно човешки ресурси за осигуряването на безопасно управление ще доведе до положителни последици. От изпълнението на целите, задачите и мерките се очаква положително, локално и регионално, дълготрайно кумулативно въздействие с висока и ниска значимост в радиационен аспект, което би довело и до положителни постоянни и дълготрайни последици по отношение на околната среда и здравето на населението. отразяването на постъпилите становища не биха променили оценката на въздействие, както и не биха генерирали нови въздействия, поради което не е необходимо продължаване на консултациите по доклада за ЕО. По отношение на компонент „Материални активи“ – при прилагането на стратегическите цели се очаква положително кумулативно въздействие, с ниска до средна степен на значимост, което е свързано с видими и трайни положителни промени в съществуващото състояние на материалните активи (ядрената инфраструктура на Р. България) и в резултат се очакват и положителни постоянни и дълготрайни последици по отношение на материалните активи. Въздействието върху материалните активи на ниво задачи и мерки по стратегическите цели в плана за действие е незначително, положително, свързано с подобряването на съществуващото състояние на ядрената инфраструктура, поради което не се очакват и последици в резултат от тези въздействия. Не е необходимо продължаване на консултациите по доклада за ЕО при отразяването на постъпилите становища, тъй като не биха променили оценката на въздействие, нито биха добавили нови въздействия.

12. По отношение на компонент „Население“ - *в нерадиационен аспект* въздействията върху населението на ниво стратегически цели могат да се определят като значителни и незначителни, положителни, постоянни, дълготрайни, преки и косвени, поради което може да се очакват и положителни постоянни и дълготрайни, последици за здравето на населението, които няма да са значителни. При реализирането на преобладаващата част от задачите и мерките не се очаква въздействие върху населението и не се очакват последици за здравето на населението *в нерадиационен аспект*. Като цяло въздействията върху населението на ниво стратегически цели, задачи и мерки могат да се определят като положителни, постоянни, дългосрочни, преки и косвени, локални и регионални *в радиационен аспект*, поради което може да се очакват и положителни постоянни и дългосрочни последици за здравето на населението.

От гореизложеното е видно, че отразяването на получените становища на проекта на актуализирана Стратегия от проведените консултации с отговорните институции и обществеността, както и трансграничните консултации, не предполагат новопоявили се въздействия, различни от вече оценените (както положителни, така и отрицателни). Добавените елементи в стратегията не променят характеристиките на вече оценените въздействия. В допълнение, съгласно чл. 23, ал. 1, т. 2 от Наредбата за ЕО не се налага да бъдат разгледани и оценени други алтернативи, мнения или предложения, тъй като след проведените консултации **няма устно изразени или постъпили писмени възражения или отрицателни писмени становища** по доклада за екологичната оценка и по проекта на актуализирана стратегия. Поради тези мотиви считаме, че няма необходимост от продължаване на консултациите по смисъла на чл. 22.

Приложение:

1. Справка за проведените консултации, в която са отразени постъпилите становища с мотиви за приемане или не на получените мнения и предложения.